

Bloemkleur Geel

Inleiding

Geel is een van de meest voorkomende bloemkleuren. In de grensgebieden naar zowel de witte als de oranje kant, is de kleur soms moeilijk te benoemen. Door factoren als grondsoort, standplaats en bloeistadium kan de kleur binnen een soort ook iets verschillen. Daarom worden hier alle geelschakeringen in drie groepen ondergebracht namelijk: zachtgeel, helder- en donkergeel en tenslotte groengeel. Bijna alle geeltinten eisen de aandacht op, zodat andere bloemkleuren moeten concurreren. Dat kan heel mooi en boeiend zijn; rustgevend is het zelden. Ook paardebloemen en -in mindere mate- boterbloemen zijn misschien debet aan de 'geelhaat' van sommige tuiniers. Voor insecten ligt dat anders. Zij bezoeken deze vrolijke bloemen graag vanwege de veelal aanwezige nectar en het stuifmeel. En stel je de wereld voor zonder gele bloemen; die zou er een stuk minder zonnig uitzien!

Combineren met geel

Geel brengt licht en vrolijkheid in de tuin maar moet zo gebruikt worden dat omringende planten ook goed tot hun recht komen. Het effect is afhankelijk van de gebruikte geeltint en de kleuren waarmee gecombineerd wordt. Met het zachte geel van bijvoorbeeld de reuzenscabiosa zijn de effecten doorgaans minder in het oog springend dan bij het gebruik van heldergeel als dat van de ranonkelstruik of het bijna fluorescerende geel van allerlei wolfsmelksoorten. Combinaties van verschillende geeltinten met grijsbladige planten en witte bloeiers leveren een fris en redelijk rustig beeld op. Ook met combinaties van geel en roze kan een zekere harmonie bereikt worden. Deze kleuren hebben min of meer dezelfde sterkte en komen nogal eens samen in één bloem voor. Dat is het geval bij onder andere roos- en anemoonsoorten. Met alle andere bloemkleuren en met roodbladige planten is het contrast met geel groter.

Ronduit spectaculair zijn combinaties met rode, oranje, roestbruine en bijna zwarte bloemen. Als dan ook nog roodbladigen gebruikt worden, kan er -ondanks het gebruik van geel- een wat somber beeld ontstaan. Op blauw hebben geeltinten een opbeurende werking waardoor, als niet te veel geel is gebruikt, beide kleuren beter tot hun recht komen. Bij lila, paars en purper is het contrast met geel erg groot en het effect dus gauw onrustig.

Het moge duidelijk zijn; combineren met geel moet met overleg gebeuren maar saai is het nooit.

Zachtgeel

Nota bene: om de standplaats van een plant aan te geven is de letter *S* voor schaduw, *H* voor halfschaduw en *Z* voor zon gebruikt. De cijfers geven aan in welke maand of maanden de plant bloeit.

Aquilegia-hybride. Akelei is een sierlijke voorjaarsbloeiër met lange sporen die geen bijzondere eisen stelt. Zaailingen zien er meestal anders uit dan de moederplant.

H-Z/5

Campsis radicans. De trompetbloem is een klimplant die zich met hechtwortels aan de pergola of een ander houten bouwwerk vasthoudt. Heeft vaak enkele jaren nodig om goed op gang te komen maar is het wachten waard. De oranje variant is bekender. *Z/7-9*

Cephalaria gigantea. De reuzenscabiosa wordt meer dan anderhalve meter hoog. Deze stijlvolle plant ziet er, achterin de border of als solitair op een plaats in de luwte, ook na de bloei nog lang prachtig uit. *Z-H/7-8*

Corylopsis pauciflora. De schijnhazelaar krijgt heel veel geurige, kleine bloemetjes. In de hoogte heeft dit struikje niet veel meer dan een meter nodig maar op den duur twee keer zoveel in de breedte. *Z-H/3-4*

Cytisus x praecox. Brem. Deze struik wordt zo'n twee meter hoog en net zo breed. Heeft grijs blad én geur. *Z/4-5*

Hemerocallis lilioasphodelus. Deze daglelie is één van de lichter geel gekleurde variëteiten. Het is een makkelijke plant die om de paar jaar gedeeld moet worden. Ruikt ook lekker. *Z-H/4-5*

Macleaya cordata. De pluimpapaver kan wel drie meter hoog worden. De grote, sterk gelobde bladeren zijn aan de achterkant zilverig grijsgroen en de uitgebloeide pluimen blijven de hele winter mooi. Het is wel een woekeraar. Z-H/7-8

Oenothera erythrosepala. De grote teunisbloem is een tweejarige die zich behoorlijk uitzaait. Het is prachtig om te zien hoe de bloemblaadjes zich in een mum van tijd ontvouwen als de avond valt. Met haar citroenachtige geur trekt ze nachtvlinders aan. Op z'n plaats in een wildere tuin. Z-H/6-10

Phlomis russeliana. De etageplant wordt ruim een halve meter hoog. De variëteit *P. fruticosa* is wat intenser geel. Uitgebloeide etagebloemen geven mooie wintersilhouettes. Z-H/6-8

Primula Elatior. De slanke sleutelbloem is een zeer vroeg bloeiende primula. Heel mooi in combinatie met blauwe scillaatjes. Als de pol wat groter is geworden kan die na de bloei gedeeld worden. Z-H/3

Ribes odoratum is, net als de bekende roze bloeiende ribes, een vroeg bloeiende struik, maar in tegenstelling tot het roze zusje geurt deze gele aangenaam. Wordt helaas maar zelden aangeboden. Z/3-4

Uvularia flava is een nog vrij onbekende plant die wel wat op salomonszegel lijkt. De smalle klokjes zijn niet erg opvallend. De vruchtjes hebben een driekantige pyramidevorm. H-S/5

Helder- en donkergeel

Deze geeltinten worden als één kleurgroep behandeld omdat -zoals gezegd- de grensgebieden vaag zijn maar ook omdat gevuldbloemigen nogal eens donkerder ogen dan ze zijn. Verder komen helder- en donkergeel vaak in dezelfde bloem voor. Van deze `tweekleurigen` is ook een aantal opgenomen.

Adonis vernalis. De voorjaarsadonis, ook wel adonisroosje genoemd wil graag een kalkrijke, droge standplaats. Het zeer fijne blad lijkt wel wat op dat van wildemanskruid. De grote bloem heeft veel kroonblaadjes. Adonis wordt ongeveer twintig centimeter hoog. Z/4-5

Alyssum saxatile. Rotsschildzaad houdt van dezelfde omstandigheden, wordt net zo hoog en ook de bloeiperiode is gelijk aan die van de voorjaarsadonis maar de bloei is minder bescheiden. Op zijn hoogtepunt is het één grote gele wolk. Z/4-5

Anthemis tinctoria. De gele kamille heeft een donkerder oog en is al de derde op rij die heel geschikt is voor de stapelmuur of rotstuin. Deze plant wordt ruim een halve meter hoog. Z/6-9

Brassica napus. Koolzaad wordt niet vaak bewust geplant in de tuin hoewel deze een- of tweejarige met zijn hoogte van een meter heel goed toepasbaar is en bovendien twee keer bloeit. Z/4-5 en 7-9

Zeer nauw verwant is ***Sinapis arvensis***, herik, ook wel krodde genoemd. Deze krijgt iets grotere bloempluimen maar haalt de meter net niet. Z/5-9

Caltha palustris. De dotterbloem doet het prima op de grens tussen land en water. Werd vroeger boven de deur gehangen om blikseminslag en ander onheil te voorkomen. Er worden ook gevuldbloemige exemplaren aangeboden. Z-H/4-6

Centaurea macrocephala. De gele korenbloem heeft veel van een distel en wordt vaak in boeketten gebruikt. Doet het ook goed op droge, kalkrijke grond in border of rotstuin. Wordt een kleine meter hoog. Z/7-8

Coreopsis. Meisjesogen zijn er in veel verschillende kleuren maar in de plantenwereld alleen in diverse geeltinten, bijna allemaal met een nog donkerder `iris`. *C. verticillata Grandiflora* is met een hoogte van driekwart meter, heel fijn blad en smalle kroonblaadjes wel de bekendste. Ze heeft zo'n beetje het eeuwige leven als ze om de vier á vijf jaar gedeeld en weer herplant wordt. Z/6-9

Bijna oranje is *C. grandiflora* `Sunburst`. Z/7-8

Corydalis lutea. De gele helmbloem is een heel lang doorbloeiende plant met akelei-achtig, zachtgroen blad. Ook fijn op (stapel-)muren. Wordt zo'n twintig centimeter hoog. Z-H/5-9

Doronicum oriëntale. De voorjaars-zonnebloem behoort tot de betere geelbloeiende schaduwplanten. Kan het best tussen zomerbloeiërs geplant worden, want na de bloei is het geen mooie plant meer. Maar in de eerste lentemaanden steelt ze, met haar stralende bloemen op veertig centimeter hoge stengels, de show. H-S/4-5. *D. pardalianches* is een -van oorsprong wilde- plant die zich vermeerderd via worteluitlopers. Een goede plant voor de wildere schaduwtuin. Houd deze halve meter hoge woekeraar wel onder de duim. H-S/6-7. *D. plantagineum* `Excelsum` blijft lager. Deze gekweekte variant van ongeveer tachtig centimeter bloeit het langst en kan, evenals *D. pardalianches* een beetje droogte wel verdragen.

Epimedium x perralchium en *E. x versicolor* Sulphureum. Elvenbloemen zijn vroege bloeiërs met tere gele bloemtrosjes en bronskleurig blad met lichtere nerven. Het blad verkleurt rood in de herfst en blijft aan de plant zitten. Om de bloempjes goed te kunnen zien moet het dode blad begin maart voorzichtig worden weggeknipt. H/3-4

Eranthis hyemalis. De winterakoniet is de eerste geelbloeiende lentebode. Het blad komt de knolletjes pas uit als de vijftien centimeter hoge bloemen alweer verdwenen zijn. Z-H/2-3

***Erythronium tuolumense* 'Pagoda'**. Hondstand is een plant met elegante klokjes en donker gevlekt blad die vochtige, voedzame grond nodig heeft. H/4

Hypericum androsaemum. Mansbloed is een hertshooisoort die een stevige kleine struik vormt van ongeveer een meter hoog. De stralende bloempjes met lange meel-draden zijn net sterretjes. De bessen die via groen, geel en rood glanzend zwart worden, hebben een kraag van terugge- vouwen kelkblaadjes. Het frisgroene blad aan de rode stengels wordt pas na de eerste vorst bruin. In maart tien centimeter boven de grond afknippen. Z-H/6-9

Kerria japonica. De ranonkelstruik kan twee meter hoog en net zo breed worden. Als er niet teveel aan gesnoeid wordt krijgt ze sierlijk gebogen takken met héél veel bloemen. De gevuldbloemige vorm, *K. flore plena* met bolronde bloemetjes is ook mooi. Z-H/3-5

***Laburnum watereri* 'Vossii'**. Gouden regen is een snelle groeier die acht meter hoog kan worden. Aan het eind van de lente doet deze kleine boom zijn naam eer aan. Zaaillingen bloeien zelden of nooit. Z-H/5-6

Lysimachia ciliata. Deze wederik met rood blad en kleine bloempjes zal zich -net als de rest van de familie- via worteluitlopers snel uitbreiden, als de kans zich voordoet. Later in het seizoen wordt het blad groener. Een aanwinst voor de wildere tuin. Z-H/6-8

Rudbeckia is een sterke plant met vrij veel ondersoorten. *R. fulgida* heeft smalle kroonblaadjes, een bijna zwart hart en komt net boven de halve meter uit. *R. nitida* verdraagt nog meer schaduw en wordt manshoog of meer. Beide Z-H/8-10

Stylophorum diphyllum is zeer nauw verwant aan de stinkende gouwe, *Chelidonium majus*. Dat beide leden van

de papaverfamilie zijn, is aan de bloemen van de *Stylophorum* veel beter te zien. Z-S/4-7.

Walsteinia ternata is een wintergroene bodembedekker die uitbundiger bloeit naarmate ze meer zon krijgt maar die ook in de schaduw nog stralende bloemetjes produceert. Z-S/3-4

Groengeel

Er zijn niet zoveel vertegenwoordigers van deze kleur en dan zijn het meestal ook nog de schutbladen die het kleurbeeld bepalen.

Alchemilla mollis. Vrouwenmantel is niet alleen bekend als makkelijke plant met een bijzondere bloemkleur, maar ook omdat de bladeren het hemelwater zo mooi vasthouden. Knip -vanwege het uitzaaien- de bloeistengels wel op tijd weg. Z-H/6-8

Euphorbia. De wolfsmelkfamilie is gespecialiseerd in oplichtende en bijzonder gekleurde schutbladen. Een groengele topper is *E. amygdaloides*, de enige van de familie die graag lichte schaduw heeft. De meeste variëteiten hebben roodachtig blad. H/6-8

***E. characias wulfenii* 'John Tomlinson'** is een struikachtige plant van zo'n meter hoog die wel tegen vorst beschermd moet worden. Z/6-8

E. cyparissias. De cypreswolfsmelk is een kleine wilde plant met zeer fijn blad die prachtig combineert met bijna alle planten waar ze tussen wil groeien. Z/6-8

Tekst: Marian van Hessen

Foto's: AVVN